

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"**

Кафедра економіки і підприємництва

Сучасні теорії та системи державного управління

Навчально-методичний комплекс дисципліни

Рівень вищої освіти: *третій (аспірант)*

Галузь знань: **05** – соціальні та поведінкові науки

Спеціальність : **051** – економіка

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Статус курсу: вибірковий

Ужгород – 2018

Сучасні теорії та системи державного управління: навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для аспірантів першого курсу, спеціальності 051 „Економіка”, освітнього ступеня: доктор філософії / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 34 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/20395>

Укладач:

Газуда Михайло Васильович – професор кафедри економіки і підприємництва, доктор економічних наук, доцент, ДВНЗ „Ужгородський національний університет”

Рецензенти:

Шуліко А. О. – голова методичної комісії, кандидат економічних наук, доцент

Ярема В. І. – доктор економічних наук, професор кафедри господарського права ДВНЗ „УжНУ”

Відповідальний за випуск: завідувач кафедри економіки і підприємництва, д.е.н., професор, член-кор. НАН України **Мікловда В.П.**

Рекомендовано на засіданні кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «УжНУ», протокол № 1 від 29.08.2018

Схвалено на засіданні Вченої ради економічного факультету ДВНЗ «УжНУ», протокол № 1 від 21.09.2018 р.

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни.....	4
2.	Вступ.....	5
3.	Навчально-тематичний план дисципліни.....	7
4.	Тематика та плани лекцій за програмою змістових модулів.....	8
5.	Тематика та плани семінарських занять	14
6.	Завдання для самостійної роботи	21
7.	Зразки тестових завдань для проведення модульного контролю.	25
8.	Перелік питань для підготовки до заліку	28
9.	Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.....	30
10.	Рекомендована література до вивчення курсу.....	32

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„Сучасні теорії та системи державного управління”

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма – 4 заочна форма – 4	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Вибіркова дисципліна	
Модулів – 2	Спеціальність 051 – економіка	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин: денна форма – 120 заочна форма – 120		1-й,2-й	1-й,2-й
		Лекції	
	Освітній ступінь : Доктор філософії	24 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		72 год.	104 год.
		Індивідуальні завдання: –	
	Вид контролю: 1семестр-залік,2семестр-іспит		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2			
самостійної роботи студента – 72			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 52%

для заочної форми навчання – 15%

ВСТУП

Трансформаційні зміни у процесі забезпечення розвитку економічних систем потребують формування економічного мислення з сучасними підходами до забезпечення зазначеного розвитку. При цьому зумовлюється необхідність формування економічного мислення і розуміння сутності державного управління в межах національної економіки, як структурно і організаційно єдиної системи взаємозв'язаних галузей і сфер діяльності людей, якій властива відповідна пропорційність, взаємозумовленість розміщення на території, обмеженій державними кордонами. Нині державне управління є науковою дисципліною сучасного, інформаційно-технологічного суспільства, яка стала інституційною основою починаючи з перших років незалежності України. У сфері державного управління накопичено значний теоретико-практичний досвід, який можна реалізувати у напрямі підвищення дієвості політики держави щодо забезпечення збалансованого розвитку економіки в цілому. Зміст курсу «Сучасні теорії та системи державного управління» передбачає ознайомлення студентів з предметом, тематикою і методами державного управління, науково-методичними засадами державного управління перспективним регіональним розвитком, макроекономічним плануванням, тощо. Крім цього, доцільним є розгляд тематики дисципліни через призму державного управління в різних сферах і видах економічної діяльності, в тому числі дослідження особливостей управління міськими агломераціями, зовнішньоекономічною діяльністю, сферою фінансів регіону, екологічною діяльністю та природокористуванням.

Мета вивчення дисципліни – формування системи знань у сфері теорій та систем державного управління, надання аспірантам теоретичних знань та практичних навичок з питань управління різними типами державних систем та сфер діяльності.

Основними завданнями дисципліни є дослідження системи державного управління та формування системи найбільш ефективних принципів і засобів державного управління, знання сучасних методичних прийомів та специфіки зазначеного управління з метою досягнення кваліфікованих знань та вмінь, розвитку інтелектуальних здібностей, розширення творчого потенціалу аспірантів для швидкої адаптації їх діяльності в умовах трансформаційності змін в економіці країни та її регіонів.

По завершенню вивчення дисципліни аспіранти повинні:

- **знати**, основні поняття, категорії та практичний інструментарій предмету, методи управління, економічні важелі державного регулювання у різних сферах господарської діяльності;
- **вміти**, здійснити системний і порівняльний аналіз при оцінюванні явищ і процесів державного управління, формувати власне бачення до удосконалення процесів державного управління на різних рівнях, що дає можливість оцінити розвиненість та дієвість застосовуваних механізмів управління і можливості їх практичного використання;
- **мати навички**: пошуку основних способів, методів, форм і сфер державного управління економікою з метою визначення пріоритетних завдань і функцій держави щодо поглиблення ринкових відносин.

3. Навчально-тематичний план дисципліни «Сучасні теорії та системи державного управління»

Тематичний план вивчення навчальної дисципліни студентами денної форми навчання представлено у табл. 1. Нормативний час вивчення навчальної дисципліни – 120 годин (4 кредити). Ця кількість годин розділяється між формами навчального процесу залежно від його режиму (форми навчання).

Як видно з тематичних планів навчальної дисципліни (табл. 1) основними формами її вивчення є: лекції; практичні заняття; самостійна робота.

На лекціях розглядаються теми або окремі їх питання, які є досить складними за змістом і потребують більш детального обґрунтування та акцентування.

Вивчення матеріалу дисципліни базується на навчальних посібниках, науково-практичних журналах, чинних законодавчих актах, нормативно-правових документах, електронному ресурсі.

Паралельно з лекціями проводяться аудиторні, практичні заняття, застосовуються активні методи навчання з новаційними підходами, проводиться індивідуальна робота із аспірантами, а також самостійна робота аспірантів.

Навчально-тематичний план курсу «Сучасні теорії та системи державного управління»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь- го	у тому числі					усь- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Сучасні теорії та системи державного управління».	15	4	2	–	–	9	16	2	–	–	–	14
Тема 2. Методологія дисципліни «Сучасні теорії та системи державного управління»	15	2	4	–	–	9	14	2	–	–	–	12
Тема 3. Завдання, форми та методи державного управління	15	4	2	–	–	9	16	2	–	–	–	14
Тема 4. Система державного управління фінансовими ресурсами регіонів	15	2	4	–	–	9	14	–	2	–	–	12
Модульний контроль 1												
Разом за змістовним модулем	60	12	12	–	–	36	60	6	2	–	–	52
Усього годин	60	12	12	–	–	36	60	6	2	–	–	52
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Науково-методичні засади державного управління перспективним регіональним розвитком	14	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 6. Програмування і макроекономічне планування у системі державного управління економікою	12	2	2	–	–	6	9	1	–	–	–	8
Тема 7. Системи управління міськими агломераціями	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 8. Зовнішньоекономічна політика як складова системи державного управління	12	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 9. Державне управління у сфері природокористування	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 10. Державне управління екологічною діяльністю	10	2	2	–	–	6	11	1	2	–	–	8
Модульний контроль 2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовним модулем	60	12	12	–	–	36	60	6	2	–	–	52
Усього годин	120	24	24	–	–	72	120	12	4	–	–	104
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120	24	24	–	–	72	120	10	4	–	–	104

4. Тематика та плани лекцій за програмою змістових модулів

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Предмет і завдання дисципліни. Об'єкти та суб'єкти державного управління.
2. Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання.
3. Державне управління: необхідність, суть, функції, цілі.

Предмет дисципліни „Сучасні теорії та системи державного управління”.
Методи і завдання дисципліни. Державне управління економіки, як вплив держави на соціально-економічний розвиток країни. Три аспекти державного управління економікою. Управління економікою, як свідомий вплив держави на об'єкти і процеси з метою надання певної спрямованості господарській діяльності, узгодженості дій суб'єктів національної економіки і досягнення бажаних результатів. Об'єкти державного управління. Суб'єкти державного управління. Предмет дисципліни. Завдання дисципліни. Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання. Економічна (господарська) система, як упорядкована і скоординована сукупність елементів національної економіки. Державне управління: необхідність, суть, функції, цілі.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Теорії та моделі макроекономічного регулювання.
2. Економічна політика держави та її види.
3. Сучасні підходи та принципи державного управління економіки.
4. Методи державного управління економіки.

Теорії та моделі макроекономічного регулювання: меркантилізм, фізіократи, класична теорія регулювання (саморегулювання). Теорії неокласичного, неоліберального, неоконсервативного напрямку (монетаризм, теорія раціональних очікувань, теорія «економіки пропозиції», тощо. Моделі державного регулювання економіки. Поняття економічної політики держави. Види економічної політики держави. Державна інвестиційна політика держави та регіону. Регіональна політика, як діяльність держави щодо забезпечення збалансованого і комплексного розвитку окремих територій країни. Методологія державного регулювання економіки. Сучасні підходи до державного регулювання економіки. Основні сучасні принципи державного

регулювання економіки. Методи державного управління економіки, як сукупність прийомів та засобів державного впливу на соціально-економічний розвиток країни. Класифікація методів державного управління економіки. Інструменти прямого втручання, що застосовуються у системі державного управління. Економічні методи у системі державного управління.

ТЕМА 3. ЗАВДАННЯ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Завдання та цілі державного управління.
2. Правові та економічні основи державного управління.
3. Форми, функції та система органів управління в регіоні.
4. Сучасні теорії та методологія регіонального управління.

Завдання регіонального управління. Цілі регіонального управління: економічні, політичні, науково-технічні та технологічні цілі. . Класифікація цілей регіонального управління за часовою ознакою. Правові та економічні основи регіонального управління. Засади діяльності місцевих державних адміністрацій. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні». Принципи місцевого самоврядування в Україні. Поняття та сутність територіальних громад та їх повноваження. Види органів самоорганізації населення. Регіональне управління, як головний засіб реалізації економічної політики в регіоні. Функції регіонального управління. Класифікація органів державного управління в регіонах. Розмежування повноважень і функцій органів державного управління та місцевого самоврядування. Методи державного управління.

ТЕМА 4. СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ РЕГІОНІВ

1. Характеристика системи фінансового забезпечення регіонів.
2. Методика опрацювання регіональних бюджетів.
3. Фінансові ресурси регіонів.
4. Позабюджетні кошти та засоби їх формування.

Система фінансового забезпечення регіонів. Поняття бюджету та його рівні. Схеми бюджетного вирівнювання. Бюджетна сфера України та схема її функціонування. Власні та регулюючі доходи регіональних бюджетів. Централізація та децентралізація бюджетних коштів. Принципи формування

державного та місцевих бюджетів. Бюджетні нормативи, як вартість надання основних соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів. Нормативи бюджетної забезпеченості. Коефіцієнти коригування нормативів бюджетної забезпеченості. Фінансові ресурси регіонів. Основні показники фінансових ресурсів, необхідних для реалізації завдань регіональних програм. Баланс фінансових ресурсів регіону, як фінансова програма регіону, що забезпечує його соціально-економічний розвиток. Принципи бюджетного устрою. Формування фінансових ресурсів регіону. Розподіл фінансових ресурсів регіону. Позабюджетні кошти та їх вплив на бюджетну систему.

ТЕМА 5. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСПЕКТИВНИМ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

1. Принципи системно-діагностичного аналізу регіонального розвитку.
2. Методи та системи економічного районування, типології і класифікації.
3. Оцінка економіко-географічного положення і природно-господарського використання території.
4. Методи комплексної економічної оцінки регіонального розвитку, аналітико-розрахункового обґрунтування та програмно-цільовий метод.

Принципи системно-діагностичного аналізу регіонального розвитку. Сучасні процеси регіонального розвитку. Основні засади ефективного управління регіоном. Напрями оцінки соціально-економічного розвитку регіону. Розробка оптимальної стратегії діяльності регіональної адміністрації. Комплексний системно-діагностичний аналіз у регіональному дослідженні. Поняття економічного районування. Інтегральне економічне районування. Рівні районування. Економічний район, як частина території країни. Комплексний підхід у внутрішньо-обласному районуванні. Галузевий економічний район та головні ознаки галузевого районування. Методи типології і класифікації. Методи оцінки економіко-географічного положення. Економіко-географічне положення, як вирішальний чинник розміщення промислових та невиробничих елементів. Три ключові ознаки економіко-географічного положення. Методи комплексної економічної оцінки регіонального розвитку, аналітико-розрахункового обґрунтування та програмно-цільовий метод. Показник рівня економічного розвитку регіонів. Комплексний регіональний розвиток, як необхідна умова підвищення ефективності суспільного виробництва та рівня життя населення. Комплексність розвитку суспільного регіонального господарства. Методи аналітико-розрахункового обґрунтування оцінки регіону. Картографічне забезпечення територіального управління.

ТЕМА 6. ПРОГРАМУВАННЯ І МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

1. Суть державного програмування і види програм.
2. Методика та організація розробки цільових комплексних програм.
3. Місце макроекономічного планування в системі державного управління економікою.
4. Індикативне (рекомендаційне) планування.
5. Принципи та методи макроекономічного планування.

Сутність державного програмування і види програм. Головне завдання програмування. Класифікація та типізація програм. Методика та організація розробки цільових комплексних програм. Методи розробки й обґрунтування різних варіантів комплексних програм. Етапи формування цільових наукових і науково-технічних програм. Роль макроекономічного планування в системі державного регулювання економіки. Макроекономічне планування та план, їх поняття та зміст. Стратегічне планування, як системний спосіб управління змінами. Індикативне (рекомендаційне) планування, його особливості. Головні функції та методологія індикативного планування. Державні важелі впливу на виконання державних програм. Основні принципи макроекономічного планування. Методи макроекономічного планування (балансовий та нормативний методи). Система показників макроекономічних планів.

ТЕМА 7. СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ АГЛОМЕРАЦІЯМИ

1. Місто як об'єкт управління.
2. Державні програми з розвитку міст.
3. Характеристика малих міст. Генеральні плани і районні планування.
4. Основні напрями соціально-економічного розвитку малих міст.

Місто, як важливою складовою системи адміністративно-територіального устрою держави. Роль державного управління у забезпеченні ефективного функціонування міст. Місто-утворюючі галузі економіки. Державні програми розвитку міст. Засоби управління, спрямовані на досягнення цілей і завдань міста. Система управління реалізацією програми з розвитку міста. Класифікація міст. Характеристика малих міст. Завдання довгострокових прогнозів розвитку міських поселень. Поняття генерального плану, його ознаки та характеристика. Складові Генерального плану міста. Головна мета районного планування. Ключові напрями соціально-економічного розвитку малих міст. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст». Пріоритетні напрями покращення економічного становища малих міст.

ТЕМА 8. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Завдання інтеграції економіки України в світовий ринок.
2. Концептуальні основи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків
3. Зовнішньоекономічна політика: шляхи і тенденції.

Завдання інтеграції економіки України в світовий ринок. Необхідні передумови для розвитку зовнішньоекономічних відносин, та інтеграції України у світові господарські зв'язки. Зовнішньо та внутрішньо економічні фактори ефективного включення України у світогосподарські зв'язки. Зовнішньоекономічні зв'язки, один із важливих факторів економічного зростання. Концептуальні основи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України та її регіонів. Визначення пріоритетних напрямів розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України. Існуючі передумови неоднозначного положення України у міжнародному територіальному поділі праці. Зовнішньоекономічні зв'язки регіону та потреба їх нарощення. Аналіз зовнішньої економічної політики регіону: шляхи і тенденції. Основні проблемні питання зовнішньоекономічної діяльності. Ключові завдання зовнішньоекономічної діяльності. Основні завдання транскордонного співробітництва.

ТЕМА 9. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. Принципи раціонального природокористування і управління природно-господарською збалансованістю.
2. Форми і методи управління природокористуванням.
3. Оцінка природних ресурсів та завдання управління природокористуванням.
4. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів регіонів.
5. Охорона атмосферного повітря і використання водних ресурсів регіонів.

Принципи раціонального природокористування і управління природно-господарською збалансованістю. Природні ресурси, як об'єкт управління. Природокористування, як взаємовідносини продуктивних сил суспільства і природного потенціалу його існування. Основні принципи і вимоги до раціонального природокористування. Поняття інерційності навколишнього середовища. Базові принципи раціонального природокористування (принципи стабільності, територіальної диференціації, та оптимальності). Природно-господарська збалансованість у регіоні. Форми і методи управління природокористуванням. Екологічна стандартизація, нормування, дозволи на використання та еколого-економічний контроль, як основні форми управління природними ресурсами. Адміністративні, економічні та правові методи управління природними ресурсами. Оцінка природних ресурсів та завдання управління природокористуванням. Вичерпні та відтворювальні природні ресурси. Оцінка природних ресурсів, як необхідна умова прийняття управлінських рішень щодо розміщення та розвитку продуктивних сил на території. Головні завдання управління природокористуванням у регіоні. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів регіонів. Земля, як основне національне багатство. Планування, як одна з економічних форм управління земельними ресурсами. Показники, що застосовуються при розробці планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів. Земельний баланс регіону. Охорона атмосферного повітря і використання водних ресурсів регіонів. Стандартизація і нормування, як засіб управління у сфері охорони атмосферного повітря. Завдання, спрямовані на управління водними ресурсами. Основні показники водокористування.

ТЕМА 10. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

1. Сучасні системи органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності.
2. Причини ринкової і державної неефективності в сфері охорони навколишнього середовища.
3. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку.
4. Зростання екологічної компетентності влади та посилення її відповідальності за управлінські рішення.

Система органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності. Складові системи органів управління в галузі охорони навколишнього середовища. Нормативно-правова база у галузі охорони навколишнього середовища. Причини ринкової і державної неефективності в охороні навколишнього середовища. Механізми реалізації екологічної політики. Основні управлінські підходи при реалізації екологічної політики. Роль ринкових механізмів у прагненні до стійкого розвитку екологічних ресурсів. Провали ринку в питаннях охорони навколишнього середовища. Проблема екологічної “короткозорості” економіки. Приклади неефективності державної політики у сфері регулювання екологічної діяльності. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку. Заходи, що застосовуються технічно розвинутими державами з метою забезпечення екологічного розвитку. Принцип екологічної рентабельності. Поняття глобальні екологічні проблеми та явища. Чотири основні категорії загроз, пов’язаних зі змінами в навколишньому середовищі. Причини складності запобігання екологічним загрозам. Проблема стійкого екологічного розвитку та її роль на міжнародній політичній арені. Пріоритетні аспектами соціально-економічного та екологічного розвитку. Вибір індикаторів екодинаміки і визначення їх пріоритетів. Система органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності. Складові системи органів управління в галузі охорони навколишнього середовища. Зростання екологічної компетентності влади та посилення її відповідальності за управлінські рішення. Поняття екологічної кризи. Суб’єкти екологічної політики. Держава, як суб’єкт екологічної політики. Роль екологічної політики.

5. Тематика та плани семінарських занять

Тема 1.

ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Сутнісні особливості поняття державного управління.
2. Економічні системи: основні типи та механізми їх регулювання.
3. Необхідність державного управління.

Перелік питань для дискусії:

1. Яким чином можна охарактеризувати вплив державного управління економіки на соціально-економічний розвиток країни.
2. Ключові аспекти державного управління економікою.
3. Об’єкти та суб’єкти державного управління
4. Роль державного управління, його цілі та функції.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. / Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Еволюційні підходи до забезпечення макроекономічного регулювання.
2. Економічна політика: особливості її здійснення.
3. Сучасні підходи та принципи державного управління економіки.
4. Методи державного управління економіки.

Перелік питань для дискусії:

1. Які теорії та моделі макроекономічного регулювання Вам відомі.
2. Існуючі моделі державного регулювання економіки. Їх актуальність.
3. Методологія державного регулювання економіки.
4. Роль регіональної політики у діяльності держави щодо забезпечення розвитку окремої території (регіону).
5. Економічні методи у складі системи державного управління.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. / Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 3.

ЗАВДАННЯ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Державне управління: мета і пріоритетні завдання.
2. Економічно-правові основи державного управління.
3. Форми, функції та система органів управління в регіоні.
4. Методологія регіонального управління.

Перелік питань для дискусії:

1. Якими є ключові завдання регіонального управління.
2. Характеристика економічних, політичних, науково-технічних та технологічних цілей регіонального управління.
3. Нормативно-правова база системи державного управління.
4. Принципи, згідно з якими розвивається місцеве самоврядування в Україні.
5. Розмежування повноважень повноважень і функцій органів державного управління та місцевого самоврядування. Позитивні та негативні аспекти цього процесу.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. / Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 4.

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ РЕГІОНІВ

1. Система фінансового забезпечення регіонів.
2. Фінансові ресурси регіонів.
3. Позабюджетні кошти та засоби їх формування.

Перелік питань для дискусії:

1. Охарактеризуйте систему фінансового забезпечення регіонів.
2. Що таке бюджет, його рівні та схеми бюджетного вирівнювання.
3. Які доходи входять до складу бюджетів різних рівнів.
4. Які нормативи бюджетної забезпеченості Вам відомі. Сфера застосування цих показників.
5. Розподіл фінансових ресурсів регіону
6. Позабюджетні кошти, характер їх впливу на бюджетну систему.

Література:

1. Бакуменко В. Д. *Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади.* К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. *Державне регулювання економіки : [підручник].* К.: Знання, 2008. 398 с.
3. *Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової.* К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. *Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.].* К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. *Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник.* К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 5.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСПЕКТИВНИМ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

1. Системно-діагностичний аналіз регіонального розвитку.
2. Класифікаційні підходи до забезпечення територіального районування.
3. Оцінювання потенціалу просторового розвитку.
4. Засади державного управління у сфері територіального розвитку.

Перелік питань для дискусії:

1. *Які принципи системного-діагностичного аналізу регіонального розвитку Вам відомі.*
2. *Що можна віднести до основних засад ефективного управління регіоном.*
3. *Що входить до процесу розробки оптимальної стратегії діяльності регіональної адміністрації.*
4. *В чому полягає сутність економічного районування.*
5. *Охарактеризуйте економічний район, як частину території країни.*
6. *Що таке галузевий економічний район та які головні ознаки галузевого районування.*
7. *Виділіть три ключові ознаки економіко-географічного положення території.*

Література:

1. Бакуменко В. Д. *Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади.* – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. *Державне регулювання економіки : [підручник].* К.: Знання, 2008. 398 с.
3. *Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової.* К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. *Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.].* К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. *Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник.* К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 6.

ПРОГРАМУВАННЯ І МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

1. Суть державного програмування і види програм.
2. Методика та організація розробки цільових комплексних програм.
3. Місце макроекономічного планування в системі державного управління економікою.
4. Індикативне (рекомендаційне) планування.
5. Принципи та методи макроекономічного планування.

Перелік питань для дискусії:

1. Що є головним завданням програмування у системі державного управління.
2. Охарактеризуйте методика розробки цільових комплексних програм.
3. Поясніть роль макроекономічного планування в системі державного регулювання економіки.
4. Що таке стратегічне планування. Яка його роль в управлінні змінами.
5. Існуючі державні важелі впливу на виконання державних програм.
6. Основні принципи та методи макроекономічного планування.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 7.

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ АГЛОМЕРАЦІЯМИ

1. Місто як об'єкт управління.
2. Державні програми з розвитку міст.
3. Характеристика малих міст. Генеральні плани і районні планування.
4. Основні напрями соціально-економічного розвитку малих міст.

Перелік питань для дискусії:

1. Охарактеризуйте місто, як важливу складову системи адміністративно-територіального устрою держави.
2. Які галузі економіки можна вважати місто утворюючими?
3. Сутність та роль державних програм з розвитку міст.
4. Засоби управління, спрямовані на досягнення цілей і завдань міста.
5. Що таке мале місто?
6. Поясніть, що таке генеральний план, які його ознаки та характеристики.
7. Якою є головна мета районного планування?

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 8.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. Інтеграція національної економіки у світове господарство.
2. Засади формування зовнішньоекономічних зв'язків країни та її регіонів.
3. Проблеми і перспективи формування зовнішньоекономічної політики, як вагової складової державного управління.

Перелік питань для дискусії:

1. Яким є завдання інтеграції України у світовий ринок?
2. Охарактеризуйте передумови, необхідні для розвитку зовнішньоекономічних відносин.
3. Зовнішньо та внутрішньо економічні фактори ефективного включення України у світогосподарські зв'язки.
4. Визначення пріоритетних напрямів розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України (Закарпаття).
5. Проаналізуйте тенденції економічної політики регіону.
6. Що є ключовим завданням зовнішньоекономічної діяльності.
7. Що таке транскордонне співробітництво та його роль.

Література:

1. Бакуменко В. Д. *Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади.* – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. *Державне регулювання економіки : [підручник].* К.: Знання, 2008. 398 с.
3. *Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової.* К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. *Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.].* К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. *Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник.* К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 9.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. Державне управління в системі природоохоронної діяльності.
2. Основні форми і методи управління природокористуванням.
3. Перспективи і завдання управління природокористуванням.

Перелік питань для дискусії:

1. *Принципи раціонального природокористування.*
2. *Охарактеризуйте природні ресурси, як об'єкт управління.*
3. *Що таке інерційність навколишнього середовища?*
4. *Які форми і методи управління природокористуванням пропонує сучасна економічна наука.*
5. *Адміністративні, економічні та правові методи управління природними ресурсами.*
6. *Оцінка природних ресурсів для прийняття управлінських рішень.*
7. *Які показники застосовуються при розробці планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів.*

Література:

1. Бакуменко В. Д. *Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади.* – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. *Державне регулювання економіки : [підручник].* К.: Знання, 2008. 398 с.
3. *Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової.* К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. *Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.].* К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. *Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник.* К. : Знання, 2009. 582 с.

Тема 10.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

1. Проблеми державного регулювання у сфері охорони довкілля.
2. Пріоритети екологічно безпечного розвитку.
3. Активізація владних органів у напрямі забезпечення дієвості контролю в екологічній сфері.

Перелік питань для дискусії:

1. Поясніть систему органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності.
2. Які причини ринкової і державної неефективності в охороні навколишнього середовища Ви можете визначити.
3. Проблематика екологічної “короткозорості” економіки, шляхи її розв’язання.
4. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку.
5. Принцип екологічної рентабельності.
6. Система органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. 276 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К.: Знання, 2008. 398 с.
3. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.

6. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є невід’ємною частиною навчального процесу і основою пізнавальної діяльності аспіранта. Метою методичних вказівок є конкретизація самостійної роботи студента для всебічного підвищення рівня знань, раціоналізації процесів підготовки, виконання і захисту самостійної роботи, єдності навчальної та науково-дослідної роботи.

Освоєння курсу відповідно до програми передбачає самостійне опрацювання аспірантом літературних джерел, вивчення теоретичних питань тем, виконання практичних завдань.

Навчальні завдання за кожною темою містять перелік питань, літературних джерел і практичних завдань.

Викладач курсу спрямовує і контролює самостійну роботу аспіранта, встановлює час консультацій та термін виконання самостійної роботи за кожною темою курсу.

Змістом самостійної роботи студентів є вивчення теоретичних питань, підготовка до семінарських занять.

Контроль за самостійною роботою аспірантів здійснюється на практичних і семінарських заняттях у формі поточного контролю та перевірки якості виконання домашніх завдань.

**Перелік запитань і завдань, що виносяться на самостійне
опрацювання студентами:**

№ п/п	Тематика модулів та зміст самостійної роботи	Кількість год. денна/заочна	Рекомендована література
1	2	3	4
1	<p>Теоретико-методологічні основи дисципліни «Сучасні теорії та системи державного управління»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти державного управління - Державне управління: необхідність, суть, функції, цілі. - Ключові аспекти державного управління економікою. - Існуючі моделі державного регулювання економіки. Їх актуальність. - Економічні методи у складі системи державного управління. 	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка : основні поняття і категорії : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 263 с. 2. Дідівська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: [навч. посібник]. К.: Знання-Прес, 2000. 209 с. 3. Запоточний І.В., Захарченко В. І. Державне регулювання регіональної економіки; за ред. д.е.н., проф. Захарченка В.І. Харків–Львів-Одеса: ТОВ „Одіссей”, 2003. 592 с. 4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
2.	<p>Завдання, форми та методи державного управління</p> <ul style="list-style-type: none"> - Якими є ключові завдання регіонального управління. - Охарактеризуйте правові та економічні основи держуправління. - Нормативно-правова база системи державного управління. - Поясніть сутність розмежування повноважень органів державного управління та місцевого самоврядування. - Охарактеризуйте сучасні теорії регіонального управління. - Відповідно до яких принципів, розвивається місцеве самоврядування в Україні. 	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. К. : КНЕУ, 2000. 316 с. 2. Новіков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту : [навч. посіб.]. К. : Центр навч. літ-ри, 2004. 560 с. 3. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.]. К.: Знання, 2004. 262 с.

1	2	3	4
3.	<p>Система державного управління фінансовими ресурсами регіонів</p> <ul style="list-style-type: none"> - Охарактеризуйте систему фінансового забезпечення регіонів. - Що таке бюджет, його рівні та схеми бюджетного вирівнювання. - Які доходи входять до складу бюджетів різних рівнів. - Що таке позабюджетні кошти та характер їх впливу на бюджетну систему. 	6	<p>1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка : основні поняття і категорії : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 263 с.</p> <p>2. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. К.: КНЕУ, 2002. 208 с.</p> <p>3. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 435 с. (Вища освіта ХХІ століття).</p> <p>4. Швайка Л.А. Основи державного регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів. Видавництво „Фенікс”. 2001. 231 с.</p>
4.	<p>Науково-методичні засади державного управління перспективним регіональним розвитком</p> <ul style="list-style-type: none"> - Які принципи системного-діагностичного аналізу регіонального розвитку Вам відомі. - Що можна віднести до основних засад ефективного управління регіоном. - В чому полягає сутність економічного районування. - Охарактеризуйте економічний район, як частину території країни. - Що входить до процесу розробки оптимальної стратегії діяльності регіональної адміністрації. 	18	<p>1. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К. : Знання, 2008. 398 с.</p> <p>2. Дідівська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: [навч. посібник]. К.: Знання-Прес, 2000. 209 с. (Вища освіта ХХІ століття).</p> <p>3. Запоточний І.В., Захарченко В. І. Державне регулювання регіональної економіки; Харків-Львів-Одеса: ТОВ „Одіссей”, 2003. 592 с.</p> <p>4. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.</p>
5.	<p>Зовнішньоекономічна політика як складова системи державного управління</p> <ul style="list-style-type: none"> - Яким є завдання інтеграції України у світовий ринок? - Опишіть концептуальні основи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. - Охарактеризуйте передумови, необхідні для розвитку зовнішньоекономічних відносин. - Проаналізуйте тенденції економічної політики регіону. - Що таке транскордонне співробітництво та в чому його роль для певного регіону. 	18	<p>1. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.</p> <p>2. Калетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. К. : "Хай-Тек Прес", 2011. – 428 с.</p> <p>3. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2006. 432 с.</p>

1	2	3	4
6.	<p>Державне управління екологічною діяльністю та природокористуванням</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поясніть роль органів управління у регулюванні екологічної діяльності. - Назвіть причини ринкової і державної неефективності в сфері охорони навколишнього середовища. - Опишіть принципи раціонального природокористування і управління природно-господарською збалансованістю - Охарактеризуйте природні ресурси, як об'єкт управління. - Які показники застосовуються при розробці планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів. - Які форми і методи управління природокористуванням пропонує сучасна економічна наука. 	18	<ol style="list-style-type: none"> 1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка : основні поняття і категорії : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 263 с. 2. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. К.: КНЕУ, 2002. 208 с. 3. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 435 с. (Вища освіта ХХІ століття). 4. Швайка Л.А. Основи державного регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів. Видавництво „Фенікс”. 2001. 231 с.
	Всього годин:	72	

7. Зразки тестових завдань для проведення модульного контролю.

1. Що не відноситься до фінансово-економічної основи діяльності місцевих державних адміністрацій:

- а) загальнодержавна власність
- б) природні ресурси
- в) комунальна власність
- г) земля
- д) доходи місцевого бюджету

2. Згідно з теорією менеджменту стратегія – це:

- а) детальний, всебічний комплексний план, спрямований на втілення місії організації;
- б) чітко визначена мета існування організації, обумовлена самою її сутністю;
- в) побудова соціально-орієнтованої ринкової економіки;
- г) визначення цілей і засобів, форм і способів діяльності, які найбільше відповідають конкретним обставинам на даний момент;
- д) усі відповіді помилкові.

3. Індикативне макроекономічне планування властиве:

- а) ринковій економіці;
- б) змішаній економіці;
- в) перехідній економіці;
- г) командній економіці;
- д) монополізованій економіці.

4. Суб'єкти виконання:

- а) держава та її інституційні органи;
- б) громадські й політичні об'єднання;
- в) засоби масової інформації;
- г) окремі особистості.

5. За часовою ознакою цілі класифікуються на:

- а) загальні, часткові;
- б) головні, забезпечувальні;
- в) стратегічні, тактичні, оперативні;
- г) кінцеві, проміжні.

6. Підприємство, яке породжує позитивні екстерналії:

- а) використовує ресурси, повністю відшкодовуючи витрати;
- б) функціонує на ринку з низькою ефективністю;
- в) бере на себе частку витрат з реалізації інтересів інших суб'єктів ринку;
- г) одержує еквівалентний прибуток від своєї діяльності;
- д) перекладає частку витрат на інших суб'єктів ринку.

7. Ефективним за Парето розподілом ресурсів називається розподіл ресурсів, при якому:

- а) кожен суб'єкт ринку не поліпшить свій стан, поліпшивши стан інших суб'єктів ринку
- б) кожен суб'єкт ринку може поліпшити свій стан без погіршення стану інших суб'єктів ринку
- в) кожен суб'єкт ринку може погіршити свій стан, поліпшивши стан інших суб'єктів ринку
- г) кожен суб'єкт ринку не погіршить свій стан, поліпшивши стан інших суб'єктів ринку
- д) жоден із суб'єктів ринку не поліпшить свого стану без того, щоб не погіршити стану інших суб'єктів ринку.

8. До валютних резервів НБУ не відносяться:

- а) банківське золото
- б) резервна позиція в МВФ
- в) державні цінні папери
- г) іноземна валюта або кошти на рахунках за кордоном.

9. Підприємством з іноземними інвестиціями є:

- а) таке, що має у статутному фонді 100% іноземних інвестицій
- б) таке, усіма засновниками якого повинні бути іноземці
- в) таке, що має своїм засновником хоча б одного іноземця
- г) таке, що має у статутному фонді 10% і більше іноземних інвестицій
- д) таке, що має у статутному фонді принаймні 5% іноземних інвестицій.

10. До фінансових нетарифних методів державного регулювання зовнішньої торгівлі належить:

- а) квота
- б) технічні бар'єри
- в) внутрішні податки і збори
- г) надання субсидій виробникам експортних товарів
- д) „добровільні обмеження експорту”.

11. Дефляційна політика здійснює свій антиінфляційний вплив через регулювання:

- а) пропозиції
- б) попиту
- в) ставок оподаткування
- г) інвестицій
- д) витрат

12. Муніципальні фінанси – це:

- а) фінанси місцевого бюджету
- б) фінанси державного бюджету
- в) фінанси зведеного бюджету країни
- г) фінанси місцевого бюджету і місцевих суб'єктів господарювання, що використовуються для задоволення державних потреб
- д) фінанси місцевих суб'єктів господарювання, що використовуються для задоволення державних потреб.

13. Профіцит бюджету означає:

- а) макроекономічну активність;
- б) перевищення доходів над видатками;
- в) перевищення видатків над доходами;
- г) збалансованість бюджетів різних рівнів.

14. Яке з тверджень є помилковим:

- а) інноваційна діяльність, пов'язана з капіталовкладеннями в інновації, називається інноваційною формою інвестування
- б) бюджетне фінансування наукових досліджень належить до методів прямого регулювання НТП
- в) інновації – це кінцевий результат інвестицій
- г) одним з видів інноваційної діяльності є розробка та впровадження нових ресурсозберігаючих технологій.

15. В Україні бюджетна система складається з:

- а) державного і місцевих бюджетів, бюджету АР Крим, фінансів підприємств, централізованих державних та інших фондів
- б) сукупності підприємств, що фінансуються з державного і місцевого бюджетів
- в) доходів і видатків державного і місцевих бюджетів
- г) державного бюджету, бюджету АР Крим, місцевих бюджетів
- д) надходжень від сплати фізичними та юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

16. Яка з відповідей є помилковою: „Доходи державного бюджету України формуються за рахунок ...

- а) дивідендів, одержаних від акцій, що належать державі в акціонерних господарських товариствах
- б) частини акцизного збору
- в) частини податку з реклами
- г) надходжень від реалізації державного майна, що перебуває у загальнодержавній власності.

17. Політика „дорогих грошей” здійснюється через:

- а) зменшення облікової ставки НБУ
- б) збільшення грошової пропозиції
- в) вкладання державою грошових коштів у розвиток економіки
- г) зменшення грошової пропозиції
- д) стимулювання населення зберігати кошти не у валюті, а в дорогій національній одиниці.

18. Факторні моделі - ...

- а) описують зв'язки між окремими елементами, які утворюють єдине ціле;
- б) описують залежність рівня і динаміки певного економічного показника від рівня і динаміки показників-аргументів, тобто факторів;
- в) відображають розвиток економіки як складної економічної системи;
- г) описують стандартне середнє відхилення реальних даних від прогнозних.

19. Яка з перерахованих ознак не відповідає індикативному плануванню:

- а) базується на змішаній економіці;
- б) з'ясування сфер найефективнішого вкладення капіталу;
- в) завдання мають орієнтовний, рекомендаційний характер;
- г) головне завдання плану – координація господарської діяльності суб'єктів.

20. До вад ринкового саморегулювання належить:

- а) неспроможність конкуренції;
- б) необхідність ДРЕ;
- в) сукупна пропозиція;
- г) механізм ціноутворення.

8. Перелік питань для підготовки до заліку.

1. Предмет і завдання дисципліни. Об'єкти та суб'єкти державного управління
2. Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання.
3. Державне управління: необхідність, суть, функції, цілі.
4. Роль державного управління, його цілі та функції.
5. Ключові аспекти державного управління економікою.
6. Теорії та моделі макроекономічного регулювання.
7. Економічна політика держави та її види.
8. Сучасні підходи та принципи державного управління економіки.
9. Методи державного управління економіки.
10. Методологія державного регулювання економіки.
11. Роль регіональної політики у діяльності держави щодо забезпечення розвитку окремої території (регіону).
12. Завдання та цілі державного управління.
13. Правові та економічні основи державного управління.
14. Форми, функції та система органів управління в регіоні.
15. Сучасні теорії та методологія регіонального управління.
16. Якими є ключові завдання регіонального управління.
17. Характеристика економічних, політичних, науково-технічних та технологічних цілей регіонального управління.
18. Принципи, згідно з якими розвивається місцеве самоврядування в Україні.
19. Розмежування повноважень та функцій органів державного управління та місцевого самоврядування. Позитивні та негативні аспекти цього процесу.
20. Характеристика системи фінансового забезпечення регіонів.

21. Методика опрацювання регіональних бюджетів.
22. Фінансові ресурси регіонів.
23. Позабюджетні кошти та засоби їх формування.
24. Охарактеризуйте систему фінансового забезпечення регіонів.
25. Що таке бюджет, його рівні та схеми бюджетного вирівнювання.
26. Які доходи входять до складу бюджетів різних рівнів.
27. Які нормативи бюджетної забезпеченості Вам відомі. Сфера застосування цих показників.
28. Явище позабюджетних коштів, характер їх впливу на бюджетну систему.
29. Принципи системно-діагностичного аналізу регіонального розвитку.
30. Методи та системи економічного районування, типології і класифікації.
31. Оцінка економіко-географічного положення і природно-господарського використання території.
32. Методи комплексної економічної оцінки регіонального розвитку, аналітико-розрахункового обґрунтування та програмно-цільовий метод.
33. Що можна віднести до основних засад ефективного управління регіоном.
34. Що входить до процесу розробки оптимальної стратегії діяльності регіональної адміністрації.
35. В чому полягає сутність економічного районування.
36. Охарактеризуйте економічний район, як частину території країни.
37. Що таке галузевий економічний район та які головні ознаки галузевого районування.
38. Виділіть три ключові ознаки економіко-географічного положення території
39. Суть державного програмування і види програм.
40. Методика та організація розробки цільових комплексних програм.
41. Місце макроекономічного планування в системі державного управління економікою.
42. Індикативне (рекомендаційне) планування.
43. Принципи та методи макроекономічного планування.
44. Основні завдання програмування у системі державного управління.
45. Методика розробки цільових комплексних програм
46. Стратегічне планування: його роль в управлінні змінами.
47. Існуючі державні важелі впливу на виконання державних програм.
48. Основні принципи та методи макроекономічного планування.
49. Місто як об'єкт управління.
50. Державні програми з розвитку міст.
51. Характеристика малих міст. Генеральні плани і районні планування.
52. Основні напрями соціально-економічного розвитку малих міст.
53. Які галузі економіки можна вважати містоутворюючими?
54. Сутність та роль державних програм з розвитку міст.
55. Поясніть, що таке генеральний план, які його ознаки та характеристики.
56. Завдання інтеграції економіки України в світовий ринок.
57. Концептуальні основи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків
58. Зовнішньоекономічна політика: шляхи і тенденції.

59. Зовнішньо та внутрішньо економічні фактори ефективного включення України у світогосподарські зв'язки.
60. Охарактеризуйте передумови, необхідні для розвитку зовнішньоекономічних відносин.
61. Що таке транскордонне співробітництво та його роль.
62. Принципи раціонального природокористування і управління природно-господарською збалансованістю.
63. Форми і методи управління природокористуванням.
64. Оцінка природних ресурсів та завдання управління природокористуванням.
65. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів регіонів.
66. Які показники застосовуються при розробці планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів.
67. Адміністративні, економічні та правові методи управління природними ресурсами.
68. Сучасні системи органів управління та їх роль у регулюванні екологічної діяльності.
69. Причини ринкової і державної неефективності в сфері охорони навколишнього середовища.
70. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку.
71. Зростання екологічної компетентності влади та посилення її відповідальності за управлінські рішення.
72. Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку
73. Проблематика екологічної “короткозорості” економіки, шляхи її розв’язання

9. Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.

Відповідно до визначених критеріїв виконання завдання контрольної роботи оцінюють за традиційною вітчизняною чотирьохбальною системою та за шкалою ECTS - 100-бальною системою.

Загальна сума балів з тестової частини ККР (при наявності 100% вірних відповідей) повинна складати 100 балів (вірна відповідь за кожне тестове завдання оцінюється 5 балами). Оцінювання здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2012 р. № 384 (табл. 1). Критерії оцінювання знань та вмінь студента за результатами вивчення навчальної дисципліни:

1. 88-100 балів – за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання;

вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

2. 80-87 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;
  3. 71-79 балів – за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- 61-70 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;
  - 26-49 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
  - 00-25 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Шкала оцінювання навчальної діяльності аспіранта

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою, для:	
		екзамену, курсового проекту (роботи), практики	заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література до вивчення курсу "Сучасні теорії та системи державного управління"

Основна

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Ринкова економіка : основні поняття і категорії : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 263 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К. : Знання, 2008. 398 с.
3. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. К. : КНЕУ, 2000. 316 с.
4. Михасюк І. Р. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки [Текст] : підручник. Львів : Магнолія плюс ; видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. 220 с.
5. Дідівська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: [навч. посібник]. К.: Знання-Прес, 2000. 209 с. (Вища освіта ХХІ століття).
6. Економічна теорія : Політекономія : [підручник] / за ред. В. Д. Базилевича. К. Знання, 2006. 631 с.
7. Запоточний І.В., Захарченко В. І. Державне регулювання регіональної економіки; за ред. д.е.н., проф. Захарченка В.І. Харків–Львів–Одеса: ТОВ „Одіссей”, 2003. 592 с.
8. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. К. : "Основа", 2005. 552 с.
9. Калетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. К. : "Хай-Тек Прес", 2011. 428 с.
10. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2006. 432 с.
11. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.
12. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери. Ужгород : ІВА, 2005. 400 с.
13. Новіков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту : [навч. посіб.]. К. : Центр навч. літ-ри, 2004. 560 с.
14. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.]. К.: Знання, 2004. 262с.
15. Черевко Г. В. Державне регулювання економіки в АПК : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006. 339 с.
16. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. К.: КНЕУ, 2002. 208 с.
17. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : [нав. посіб.]. К. : Знання, 2006. 435 с. (Вища освіта ХХІ століття).

18. Швайка Л.А. Основи державного регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів. Видавництво „Фенікс”. 2001. 231 с.

Додаткова:

1. Екологічна енциклопедія : У 3 т. / Головн. ред. А. В. Толстоухов та ін. – К. : ТОВ „Центр екологічної освіти та інформації”, 2007. Т. 1: А-Е. 432 с.
2. Екологічна енциклопедія : У 3 т. / Головн. ред. А. В. Толстоухов та ін. – К. : ТОВ „Центр екологічної освіти та інформації”, 2007. Т. 2: Є-Н. 416 с.
3. Екологічна енциклопедія : У 3 т. / Головн. ред. А. В. Толстоухов та ін. – К. : ТОВ „Центр екологічної освіти та інформації”, 2008. Т. 3: О-Я. 472 с.
4. Економіка України: Підсумки перетворень та перспективи зростання / За ред. академіка НАН України В.М.Гейця. Х.: Форт, 2000. 392 с.
5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М.Гейця. К.: Ін-т екон. прогнозув.; Фенікс, 2003. 1008 с.
6. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. К. : НІСД, 1997. – 144 с.
7. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. / голова редакційної ради : Гаврилишин Б. Д. (голова) [та ін.]. Т. 3 / [відп. редактор Мочерний С. В. та ін.]. 2002. 952 с.
8. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. / голова редакційної ради : Гаврилишин Б. Д. (голова) [та ін.]. Т.1 / [відп. редактор Мочерний С. В. та ін.]. 2002. 864 с.
9. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. / голова редакційної ради : Гаврилишин Б. Д. (голова) [та ін.]. Т.2 / [відп. редактор Мочерний С. В. та ін.]. 2002. 952 с.
10. Лукінов І.І. Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя). РІАН України, Інститут економіки. Київ. 1997. 455 с.
11. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. та ін. Державне управління : [навч. посібник]. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с.
12. Панасюк Б. Я. Прогнозування та регулювання розвитку економіки. К., 1998. 304 с.
13. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / За ред. д.е.н. Б.Є.Кваснюка. К.: Ін-т екон. прогнозув.: Х.: Форт, 2003. 424 с.
14. Стельмашук А. М. Державне регулювання економіки. Тернопіль : Астон, 2001. 362 с.
15. Трансформація моделі економіки України. (Ідеологія, протиріччя, перспективи). Інститут економічного прогнозування: за редакцією академіка НАН України В.М.Гейця. К.: Логос, 1999. 500 с.

Сучасні теорії та системи державного управління: навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни для аспірантів першого курсу, спеціальності 051 „Економіка”, освітнього ступеня: доктор філософії / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 34 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/20395>

Сформовано на основі Галузевого Стандарту Вищої Освіти затвердженого Міністерством освіти і науки України від 7 червня 2006 р., а також:

1. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління : [підручник]; за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.
2. Гриньова В. М., Новікова М. М. Державне регулювання економіки : [підручник]. К. : Знання, 2008. 398 с.
3. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. К. : КНЕУ, 2000. 316 с.
4. Михасюк І. Р. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки [Текст] : підручник. Львів : Магнолія плюс ; видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. 220 с.
5. Дідівська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки: [навч. посібник]. К.: Знання-Прес, 2000. 209 с. (Вища освіта ХХІ століття).
6. Калетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. К. : "Хай-Тек Прес", 2011. – 428 с.
7. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2006. 432 с.